

Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport

RESOLUCIÓ de 5 d'octubre de 2017, de la Secretaria Autònoma d'Educació i Investigació, per la qual s'estableix el Pla anual de formació permanent del professorat per al curs 2017-2018. [2017/8965]

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, en l'article 102, disposa que la formació permanent constitueix un dret i una obligació de tot el professorat i una responsabilitat de les administracions educatives i dels mateixos centres.

El fi últim de la formació permanent del professorat és la millora de la qualitat educativa i la repercussió en el procés d'aprenentatge de l'alumnat. Ha d'estar orientada a la millora de l'ensenyament de forma integral i dels resultats escolars i socials de l'alumnat, la recerca de l'èxit per a totes i tots, el desenvolupament de totes les potencialitats i l'equitat educativa.

L'Ordre 64/2012, de 26 d'octubre, de la Conselleria d'Educació, Formació i Ocupació, per la qual es desplega el Decret 231/1997, de 2 de setembre, pel qual es regula la creació, estructura i funcionament dels centres de formació, innovació i recursos educatius de la Comunitat Valenciana, estableix el desenvolupament dels *plans anuals d'actuació* dels centres de formació, innovació i recursos (CEFIRE), així com l'assessorament als centres educatius en el desenvolupament de les activitats formatives. L'Ordre 65/2012, de 26 d'octubre, de la Conselleria d'Educació, Formació i Ocupació, que estableix el model de formació permanent del professorat i el disseny, reconeixement i registre de les activitats formatives, estableix el *Pla anual de formació permanent del professorat* (PAF) com el document guia que definirà les línies estratègiques d'actuació, així com els processos d'avaluació de l'impacte de la formació permanent del professorat.

El *Pla anual de formació* és un document viu que s'ha d'adaptar a les necessitats del sistema educatiu: tant dels mateixos centres educatius com de la xarxa de formació permanent del professorat.

L'anàlisi de les necessitats formatives del professorat compartides a través de la figura de la coordinadora o del coordinador de formació permet que l'administració tinga coneixement de la realitat dels centres. S'ha de potenciar la creació d'un coneixement professional de forma col·laborativa, a més d'institucionalitzar l'intercanvi d'experiències d'aula, acostant la formació del professorat a tots els centres que la requereixen, i permetre experimentar el canvi de forma progressiva i conjunta.

La formació permanent, per tant, s'ha d'articular entorn de la reflexió i el debat sobre quines pràctiques són les més adequades per a millorar el desenvolupament escolar i personal de l'alumnat, i implicar tota la comunitat educativa en el disseny de la formació. A més, les propostes d'actuació han d'estar fundades en la innovació en diferents contextos, en les aportacions realitzades per centres els resultats de les quals han sigut satisfactoris, amb especial atenció a les propostes per a millorar la pròpia pràctica i aquelles encaminades a potenciar el treball en equip del professorat.

El *Pla anual de formació* ha de ser, per tant, una ferramenta per a donar resposta a les necessitats que els centres educatius detecten dins de la seua autonomia, amb l'objecte de millorar la pràctica educativa tant amb les pròpies propostes com amb les propostes realitzades des de la Conselleria.

Les actuacions de formació d'aquest pla, a més, tenen com a objectiu ampliar la vinculació amb la innovació i investigació educativa, i són el punt de partida de xarxes de treball entre equips docents i, si és el cas, amb les universitats o amb els diferents membres de la comunitat educativa, com a base d'una millora qualitativa de l'educació.

Convé destacar el fet que l'ampliació de la xarxa amb la creació de tres nous CEFIRE territorials a Sagunt, Gandia i Elx, junt als ja existents de Vinaròs, Castelló, València, Torrent, Xàtiva, Elda, Alacant i Orihuela, i la creació dels nous CEFIRE específics d'Educació Inclusiva, Educació Infantil, Educació Plurilingüe, Àmbit Artísticoexpressiu, Àmbit Científic, tecnològic i matemàtic, i Àmbit Humanístic i social

Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte

RESOLUCIÓN de 5 de octubre de 2017, de la Secretaría Autónoma de Educación e Investigación, por la que se establece el Plan anual de formación permanente del profesorado para el curso 2017-2018. [2017/8965]

La Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de educación, en el artículo 102, dispone que la formación permanente constituye un derecho y una obligación de todo el profesorado y una responsabilidad de las administraciones educativas y de los propios centros.

El fin último de la formación permanente del profesorado es la mejora de la calidad educativa y la repercusión en el proceso de aprendizaje del alumnado. Debe estar orientada a la mejora de la enseñanza de forma integral y de los resultados escolares y sociales del alumnado, la búsqueda del éxito para todas y todos, el desarrollo de todas las potencialidades y la equidad educativa.

La Orden 64/2012, de 26 de octubre, de la Conselleria de Educación, Formación y Ocupación, por la que se desarrolla el Decreto 231/1997, de 2 de septiembre, por el que se regula la creación, estructura y funcionamiento de los centros de formación, innovación y recursos educativos de la Comunitat Valenciana, establece el desarrollo de los planes anuales de actuación de los centros de formación, innovación y recursos (CEFIRE), así como el asesoramiento a los centros educativos en el desarrollo de las actividades formativas. La Orden 65/2012, de 26 de octubre, de la Conselleria de Educación, Formación y Ocupación, que establece el modelo de formación permanente del profesorado y diseño, reconocimiento y registro de las actividades formativas, establece el Plan anual de formación permanente del profesorado (PAF), como el documento guía que definirá las líneas estratégicas de actuación así como los procesos de evaluación del impacto de la formación permanente del profesorado.

El *Plan anual de formación* es un documento vivo que se debe adaptar a las necesidades del sistema educativo: tanto de los propios centros educativos como de la red de formación permanente del profesorado.

El análisis de las necesidades formativas del profesorado compartidas a través de la figura de la coordinadora o del coordinador de formación, permite que la administración tenga conocimiento de la realidad de los centros. Se debe potenciar la creación de un conocimiento profesional de forma colaborativa, además de institucionalizar el intercambio de experiencias de aula, acercando la formación del profesorado a todos los centros que la requieran, y permitir experimentar el cambio de forma progresiva y conjunta.

La formación permanente, por tanto, se debe articular en torno a la reflexión y el debate sobre qué prácticas son las más adecuadas para mejorar el desarrollo escolar y personal del alumnado, e implicar a toda la comunidad educativa en el diseño de la formación. Además, las propuestas de actuación deben estar fundadas en la innovación en diferentes contextos, en las aportaciones realizadas por centros cuyos resultados han sido satisfactorios, con especial atención a las propuestas para mejorar la propia práctica y aquellas encaminadas a potenciar el trabajo en equipo del profesorado.

El *Plan anual de formación* debe ser, por tanto, una herramienta para dar respuesta a las necesidades que los centros educativos detectan dentro de su autonomía, con el objeto de mejorar la práctica educativa tanto con las propias propuestas como con las propuestas realizadas desde la Conselleria.

Las actuaciones de formación de este plan, además, tienen como objetivo ampliar la vinculación con la innovación e investigación educativa, y son el punto de partida de redes de trabajo entre equipos docentes y, en su caso, con las universidades o con los diferentes miembros de la comunidad educativa, como base de una mejora cualitativa de la educación.

Conviene destacar el hecho de que la ampliación de la red con la creación de tres nuevos CEFIRE territoriales en Sagunt, Gandia y Elx, junto a los ya existentes de Vinaròs, Castelló, València, Torrent, Xàtiva, Elda, Alacant y Orihuela, y la creación de los nuevos CEFIRE específicos de Educación Inclusiva, Educación Infantil, Educación Plurilingüe, Àmbit Artísticoexpressiu, Àmbit Científic, tecnològic i matemàtic

amb el ja existent de Formació Professional, podran incrementar la resposta de manera més intensa a les demandes de formació que es detecten des dels CEFIRE que hi ha distribuïts al llarg del nostre territori. La coordinació del treball entre els equips de les assessories dels diferents àmbits permetran atendre el professorat amb més proximitat assegurant la intervenció d'experts de les diferents àrees i matèries.

Convé, per tant, dictar instruccions que concreten el PAF en el marc temporal del curs 2017-2018, garantisquen l'elaboració dels *plans anuals d'actuació* dels CEFIRE i l'adequació dels *programes anuals de formació* dels centres educatius, amb l'objectiu d'avaluar i actualitzar el model de formació permanent per a millorar l'impacte i la transformació educativa a través de la formació permanent del professorat.

En virtut de les competències establides en el Decret 103/2015, de 7 de juliol, del Consell, pel qual estableix l'estructura orgànica bàsica de la Presidència i de les conselleries de la Generalitat (DOCV 7566, 08.07.2015), resolc:

Apartat únic

Aprovar les instruccions incloses en l'annex que estableixen i guien el *Pla anual de formació permanent del professorat* i als quals s'hauran d'ajustar les actuacions de formació permanent del professorat durant el curs acadèmic 2017-2018.

València, 5 d'octubre de 2017.– El secretari autonòmic d'Educació i Investigació: Miguel Soler Gracia.

ANNEX *Instruccions*

1. Definició del Pla anual de formació

El Pla anual de formació permanent del professorat (PAF) és l'instrument que estableix les línies estratègiques i la planificació de la formació permanent del professorat no universitari amb caràcter anual i, en concret, per al curs 2017-2018 per a tota la Comunitat Valenciana. El document afavoreix una oferta àmplia i diversificada d'activitats que garanteix la possibilitat de millorar les competències professionals del professorat i l'actualització sobre les temàtiques rellevants per a la millora del procés d'ensenyament-aprenentatge, la convivència escolar i les relacions entre els membres de la comunitat educativa.

La principal comesa del document és concretar les línies estratègiques generals d'actuació, les àrees prioritàries de desenvolupament de la formació permanent, donar instruccions que defineixen les guies per al disseny, desenvolupament i avaluació de les accions formatives impulsades des de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport a través del Servei de Formació del Professorat, així com les recollides en els plans anuals d'actuació dels CEFIRE i en els programes anuals de formació dels centres educatius.

En el desenvolupament del Pla anual de formació permanent del professorat i de totes aquelles actuacions derivades d'aquest, treballaran activament tant el Servei de Formació del Professorat com la xarxa d'assessories de formació de CEFIRE, en col·laboració directa amb les coordinadores i coordinadors de formació dels centres sostinguts amb fons públics. Les accions desenvolupades estaran sostingudes amb els pressupostos establits a aquest efecte en la Secretaria Autonòmica d'Educació i Investigació.

2. Detecció de necessitats en matèria de formació permanent del professorat

La detecció de les necessitats del sistema educatiu i de les demandes reals, tant del professorat com dels centres, constitueix un element primordial en el disseny dels plans de formació permanent.

Per mitjà de diverses ferramentes els centres detecten quines són les necessitats de formació prioritàries del professorat, amb l'ànim de millorar aquells aspectes del sistema educatiu que contribueixen a afavorir la convivència, la igualtat, la inclusió i els processos d'ensenyament-aprenentatge. L'anàlisi d'aquestes necessitats permetrà desenvolupar

tico, y Ámbito Humanístico y social junto al ya existente de Formación Profesional, podrán incrementar la respuesta de manera más intensa a las demandas de formación que se detectan desde los CEFIRE que hay distribuidos a lo largo de nuestro territorio. La coordinación del trabajo entre los equipos de las asesorías de los diferentes ámbitos permitirán atender al profesorado con más proximidad asegurando la intervención de expertos de las diferentes áreas y materias.

Conviene, por tanto, dictar instrucciones que concreten el PAF en el marco temporal del curso 2017-2018, garanticen la elaboración de los *planes anuales de actuación* de los CEFIRE y la adecuación de los *programas anuales de formación* de los centros educativos, con el objetivo de evaluar y actualizar el modelo de formación permanente para mejorar el impacto y la transformación educativa a través de la formación permanente del profesorado.

En virtud de las competencias establecidas en el Decreto 103/2015, de 7 de julio, del Consell, por el que establece la estructura orgánica básica de la Presidencia y de las consellerias de la Generalitat (DOCV 7566, 08.07.2015), resuelvo:

Apartado único

Aprobar las instrucciones incluidas en el anexo que establecen y guían el *Plan anual de formación permanente del profesorado* y a los que se deberán ajustar las actuaciones de formación permanente del profesorado durante el curso académico 2017-2018.

València, 5 de octubre de 2017.– El secretario autonómico de Educación e Investigación: Miguel Soler Gracia.

ANEXO *Instrucciones*

1. Definición del Plan anual de formación

El Plan anual de formación permanente del profesorado (PAF) es el instrumento que establece las líneas estratégicas y la planificación de la formación permanente del profesorado no universitario con carácter anual y, en concreto, para el curso 2017-2018 para toda la Comunitat Valenciana. El documento favorece una oferta amplia y diversificada de actividades que garantiza la posibilidad de mejorar las competencias profesionales del profesorado y la actualización sobre las temáticas relevantes para la mejora del proceso de enseñanza-aprendizaje, la convivencia escolar y las relaciones entre los miembros de la comunidad educativa.

El principal cometido del documento es concretar las líneas estratégicas generales de actuación, las áreas prioritarias de desarrollo de la formación permanente, dar instrucciones que definen las guías para el diseño, desarrollo y evaluación de las acciones formativas impulsadas desde la Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte a través del Servicio de Formación del Profesorado, así como las recogidas en los planes anuales de actuación de los CEFIRE y en los programas anuales de formación de los centros educativos.

En el desarrollo del Plan anual de formación permanente del profesorado y de todas aquellas actuaciones derivadas de este, trabajarán activamente tanto el Servicio de Formación del Profesorado como la red de asesorías de formación de CEFIRE, en colaboración directa con las coordinadoras y coordinadores de formación de los centros sostenidos con fondos públicos. Las acciones desarrolladas estarán sostenidas con los presupuestos establecidos a este efecto en la Secretaria Autonòmica de Educación e Investigación.

2. Detección de necesidades en materia de formación permanente del profesorado

La detección de las necesidades del sistema educativo y de las demandas reales, tanto del profesorado como de los centros, constituye un elemento primordial en el diseño de los planes de formación permanente.

Mediante varias herramientas los centros detectan cuáles son las necesidades de formación prioritarias del profesorado, con el ánimo de mejorar aquellos aspectos del sistema educativo que contribuyen a favorecer la convivencia, la igualdad, la inclusión y los procesos de enseñanza-aprendizaje. El análisis de estas necesidades permitirá desa-

lupar iniciatives d'actuació la finalitat de les quals serà la implicació de la comunitat educativa en el projecte comú d'una escola que aprèn.

Mitjançant el Pla d'actuació per a la millora (PAM) els centres educatius planifiquen la part pedagògica de la PGA. Els centres han de dissenyar aquelles actuacions per les quals tinguen interès, determinant quina línia de formació els farà falta encetar per a desenvolupar les tasques que els permetran millorar la qualitat educativa. Serà l'equip directiu l'encarregat de motivar i dinamitzar el claustre a participar, a partir de l'itinerari de formació que el centre ha desenvolupat en els últims anys i de les necessitats detectades.

3. Objectius del Pla anual de formació permanent del professorat

Els objectius del PAF per al curs 2017-2018 es basen en la consolidació de les línies estratègiques d'actuació, l'adaptació normativa i el desenvolupament de les necessitats detectades en matèria de formació permanent del professorat:

1. Concretar les actuacions del Servei de Formació del Professorat, els CEFIRE i els centres educatius en matèria de formació permanent del professorat.

2. Desenvolupar l'autonomia dels centres educatius i el treball inter-centres en l'àrea de formació permanent del claustre.

3. Afavorir els projectes de formació en el centre com a eix vertebrador de la formació permanent del claustre.

4. Afavorir entre el professorat la innovació i la investigació dins de l'aula, així com en la gestió de la convivència del centre, d'acord amb protocols ètics i amb els últims estudis en matèria de metodologies docents innovadores amb elevat impacte en el rendiment de l'alumnat.

5. Establir els procediments per a realitzar des dels CEFIRE l'assessorament, coordinació i avaluació dels programes anuals de formació dels centres.

6. Crear programes de formació específica que faciliten l'adaptació normativa.

7. Potenciar i diversificar l'oferta formativa en les modalitats a distància i semipresencial, i conciliar la vida familiar i l'accés a la formació permanent.

8. Prioritzar accions formatives en consonància amb les línies estratègiques de formació permanent del professorat.

9. Avaluat l'impacte de la formació permanent del professorat com a element de millora de la pràctica docent i de la presència, participació i èxit de l'alumnat en l'àmbit escolar, personal i social.

10. Establir les línies de formació del professorat a partir de l'anàlisi de les necessitats detectades.

4. Línies estratègiques d'actuació

La Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport defineix a continuació quines són les línies estratègiques que pretén fomentar en la formació del professorat, amb la intenció que els CEFIRE i els centres educatius les incorporen a la seua planificació, donada la seua importància en la preparació del ciutadà del segle XXI.

4.1. Escola inclusiva: convivència, atenció a la diversitat i tutoria

La inclusió es defineix, segons la UNESCO, com un procés orientat a respondre a la diversitat dels estudiants incrementant la seua participació i reduint l'exclusió en i des de l'educació. Està relacionada amb la presència, la participació i els èxits de tots els alumnes, amb especial èmfasi en aquells que, per diferents raons, estan exclosos o en risc de ser marginats.

La Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport reforçarà l'oferta de formació permanent del professorat referent a metodologies didàctiques innovadores, entre aquestes, l'aprenentatge cooperatiu, dialògic, els projectes interdisciplinaris, l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, i metodologies actives que afavorisquen l'educació inclusiva.

La construcció d'una escola inclusiva requereix una transformació, un procés de canvi en què els docents necessiten suport i formació. És tasca de la xarxa de formació del professorat que el personal docent de totes les àrees de coneixement i de les diferents etapes educatives compte amb estratègies i ferramentes que li permeten treballar amb un alumnat divers en la seua aula, per mitjà d'accions formatives que contribuïsquen a eliminar barreres per a l'aprenentatge i la participació, i amb el suport tècnic dels equips d'orientació.

Adoptar una perspectiva inclusiva en els processos d'orientació i assessorament als centres en el procés cap a la inclusió suposa impulsar polítiques, cultures i pràctiques inclusives i, en particular, que s'articu-

rollar iniciatives de actuación cuya finalidad será la implicación de la comunidad educativa en el proyecto común de una escuela que aprende.

Mediante el Plan de actuación para la mejora (PAM) los centros educativos planifican la parte pedagógica de la PGA. Los centros deben diseñar aquellas actuaciones que tengan interés, determinando qué línea de formación les hará falta iniciar para desarrollar las tareas que les van a permitir mejorar la calidad educativa. Será el equipo directivo el encargado de motivar y dinamizar el claustro a participar, a partir del itinerario de formación que el centro ha desarrollado en los últimos años y de las necesidades detectadas.

3. Objetivos del Plan anual de formación permanente del profesorado

Los objetivos del PAF para el curso 2017-2018 se basan en la consolidación de las líneas estratégicas de actuación, la adaptación normativa y el desarrollo de las necesidades detectadas en materia de formación permanente del profesorado:

1. Concretar las actuaciones del Servicio de Formación del Profesorado, los CEFIRE y los centros educativos en materia de formación permanente del profesorado.

2. Desarrollar la autonomía de los centros educativos y el trabajo intercentros en el área de formación permanente del claustro.

3. Favorecer los proyectos de formación en el centro como eje vertebrador de la formación permanente del claustro.

4. Favorecer entre el profesorado la innovación y la investigación dentro del aula, así como en la gestión de la convivencia del centro, de acuerdo con protocolos éticos y con los últimos estudios en materia de metodologías docentes innovadoras con elevado impacto en el rendimiento del alumnado.

5. Establecer los procedimientos para realizar desde los CEFIRE el asesoramiento, coordinación y evaluación de los programas anuales de formación de los centros.

6. Crear programas de formación específica que faciliten la adaptación normativa.

7. Potenciar y diversificar la oferta formativa en las modalidades a distancia y semipresencial, y conciliar la vida familiar y el acceso a la formación permanente.

8. Priorizar acciones formativas en consonancia con las líneas estratégicas de formación permanente del profesorado.

9. Evaluar el impacto de la formación permanente del profesorado como elemento de mejora de la práctica docente y de la presencia, participación y éxito del alumnado en el ámbito escolar, personal y social.

10. Establecer las líneas de formación del profesorado a partir del análisis de las necesidades detectadas.

4. Líneas estratégicas de actuación

La Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte define a continuación cuáles son las líneas estratégicas que pretende fomentar en la formación del profesorado, con la intención de que los CEFIRE y los centros educativos las incorporen a su planificación, dada su importancia en la preparación del ciudadano del siglo XXI.

4.1. Escuela inclusiva: convivencia, atención a la diversidad y tutoría

La inclusión se define, según la UNESCO, como un proceso orientado a responder a la diversidad de los estudiantes incrementando su participación y reduciendo la exclusión en y desde la educación. Está relacionada con la presencia, la participación y los éxitos de todos los alumnos, con especial énfasis en aquellos que, por diferentes razones, están excluidos o en riesgo de ser marginados.

La Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte reforzará la oferta de formación permanente del profesorado referente a metodologías didácticas innovadoras, entre estas, el aprendizaje cooperativo, dialógico, los proyectos interdisciplinarios, el uso de las tecnologías de la información y la comunicación, y metodologías activas que favorezcan la educación inclusiva.

La construcción de una escuela inclusiva requiere una transformación, un proceso de cambio en que los docentes necesitan apoyo y formación. Es tarea de la red de formación del profesorado que el personal docente de todas las áreas de conocimiento y de las diferentes etapas educativas cuenten con estrategias y herramientas que les permitan trabajar con un alumnado diverso en su aula, mediante acciones formativas que contribuyan a eliminar barreras para el aprendizaje y la participación, y con la asistencia técnica de los equipos de orientación.

Adoptar una perspectiva inclusiva en los procesos de orientación y asesoramiento a los centros en el proceso hacia la inclusión supone impulsar políticas, culturas y prácticas inclusivas y, en particular, que

len els suports i intervencions que s'ofereixen als centres d'una manera diferent. Per això serà necessària, al seu torn, una formació específica dirigida als membres dels departaments i equips d'orientació.

Així mateix, la formació del professorat contribuirà a la promoció d'una convivència inclusiva i democràtica, a fomentar els processos de mediació i d'ajuda entre iguals com a model d'intervenció per a superar els conflictes i crearà un entorn respectuós i acollidor que afavorisca l'aprenentatge i la participació en condicions d'igualtat de tot l'alumnat. La formació s'orientarà, per tant, al desenvolupament i millora dels plans de convivència, així com a la formació específica del professorat coordinador d'igualtat i convivència.

L'acció tutorial es configura com un element clau per a facilitar la inclusió de tot l'alumnat i en els processos de millora de la convivència i prevenció, i per això també serà objecte de formació en aquesta línia.

4.2. Noves metodologies d'ensenyament-aprenentatge i didàctiques específiques com a ferramenta per a millorar l'aprenentatge, créixer com a persones i afavorir la socialització de l'alumnat.

El professorat de la Comunitat Valenciana ha d'impulsar i continuar perfeccionant les competències professionals que li permeten avançar cap a un ensenyament per al desenvolupament de les competències clau, a fi de millorar l'èxit escolar, personal i social de l'alumnat. La millora de les competències professionals del professorat implica la incorporació a la pràctica quotidiana de recursos metodològics d'acord amb la realitat en què ens trobem, i ha de permetre un aprenentatge basat en les competències en compte de centrat en els continguts conceptuals.

En el curs 2017-2018 s'oferirà al professorat formació en un ampli ventall d'estratègies educatives per a potenciar la integració metodològica com a construcció conscient i reflexiva de la pràctica educativa i de les seues condicions institucionals. El personal docent ha de poder millorar la seua pràctica a través del disseny de situacions d'aprenentatge adequades a la seua matèria i etapa educativa. Entre altres propostes, es prioritzarà la formació dirigida a potenciar el treball en equip del professorat.

La planificació i exercici d'activitats formatives centrades en els aspectes didàctics particulars de cada àrea també són un element important en els plans d'intervenció dels CEFIRE. L'aprenentatge dels aspectes didàctics sobre els quals es basa el procés d'ensenyament-aprenentatge de les diferents àrees permet una millora de la qualitat de l'adquisició del coneixement.

La lectura és un dels principals instruments d'aprenentatge. Una bona comprensió lectora constitueix un factor clau per a conduir l'alumnat a l'èxit escolar; d'ací, la importància que la lectura es trobe present en totes les àrees, matèries, àmbits i mòduls del currículum al llarg de les diferents etapes educatives. Aquesta conselleria considera un objectiu prioritari la lectura com a eix comú del currículum de les diferents etapes, i per això, ha decidit articular les mesures necessàries perquè l'alumnat desenvolupe i potencie la seua capacitat lectora.

4.3. La formació plurilingüe

La formació plurilingüe té com a objectiu potenciar la formació lingüística i la capacitació metodològica a fi de consolidar el dret real de tot l'alumnat al coneixement amb el mateix grau de competència de les dos llengües cooficials i a l'adquisició de, com a mínim, una llengua estrangera.

La formació plurilingüe regulada pel Pla anual de formació permanent agrupa la formació lingüística i metodològica per al professorat. Aquesta formació es dirigirà tant al professorat de forma individual com als claustres que desitgen integrar la vehiculació en llengües cooficials i estrangeres dins del seu projecte lingüístic de centre.

Respecte a la formació metodològica, la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport diversificarà l'oferta de cursos sobre tractament integrat de llengua i continguts (TILC), i inclourà l'oferta sobre recursos didàctics que faciliten la gestió de l'aula a aquells docents que durant el curs escolar 2017-2018 vehiculen una àrea, assignatura o mòdul en llengua estrangera. La formació incidirà especialment en aquelles matèries vehiculades en llengua estrangera d'oferta més freqüent.

se articulen los apoyos e intervenciones que se ofrecen a los centros de una manera diferente. Por lo que será necesario, a su vez, formación específica dirigida a los miembros de los departamentos y equipos de orientación.

Asimismo, la formación del profesorado contribuirá a la promoción de una convivencia inclusiva y democrática, a fomentar los procesos de mediación y de ayuda entre iguales como modelo de intervención para superar los conflictos y creará un entorno respetuoso y acogedor que favorezca el aprendizaje y la participación en condiciones de igualdad de todo el alumnado. La formación se orientará, por tanto, al desarrollo y mejora de los planes de convivencia, así como a la formación específica del profesorado coordinador de igualdad y convivencia.

La acción tutorial se configura como un elemento clave para facilitar la inclusión de todo el alumnado y en los procesos de mejora de la convivencia y prevención, por lo que también será objeto de formación en esta línea.

4.2. Nuevas metodologías de enseñanza-aprendizaje y didácticas específicas como herramienta para mejorar el aprendizaje, crecer como personas y favorecer la socialización del alumnado.

El profesorado de la Comunitat Valenciana debe impulsar y continuar perfeccionando las competencias profesionales que le permitan avanzar hacia una enseñanza para el desarrollo de las competencias clave, con el fin de mejorar el éxito escolar, personal y social del alumnado. La mejora de las competencias profesionales del profesorado implica la incorporación a la práctica cotidiana de recursos metodológicos acordes a la realidad en la que nos encontramos, y debe permitir un aprendizaje basado en las competencias en lugar de centrado en los contenidos conceptuales.

En el curso 2017-2018 se ofrecerá al profesorado formación en un amplio abanico de estrategias educativas para potenciar la integración metodológica como construcción consciente y reflexiva de la práctica educativa y de sus condiciones institucionales. El personal docente debe poder mejorar su práctica a través del diseño de situaciones de aprendizaje adecuadas a su materia y etapa educativa. Entre otras propuestas, se priorizará la formación dirigida a potenciar el trabajo en equipo del profesorado.

La planificación y ejercicio de actividades formativas centradas en los aspectos didácticos particulares de cada área también son un elemento importante en los planes de intervención de los CEFIRE. El aprendizaje de los aspectos didácticos sobre los que se basa el proceso de enseñanza-aprendizaje de las diferentes áreas permite una mejora de la calidad de la adquisición del conocimiento.

La lectura es uno de los principales instrumentos de aprendizaje. Una buena comprensión lectora constituye un factor clave para conducir al alumnado al éxito escolar; de aquí, la importancia que la lectura se encuentre presente en todas las áreas, materias, ámbitos y módulos del currículo a lo largo de las diferentes etapas educativas. Esta Conselleria considera un objetivo prioritario la lectura como eje común del currículo de las diferentes etapas, y por ello, ha decidido articular las medidas necesarias para que el alumnado desarrolle y potencie su capacidad lectora.

4.3. La formación plurilingüe

La formación plurilingüe tiene como objetivo potenciar la formación lingüística y la capacitación metodológica con el fin de consolidar el derecho real de todo el alumnado al conocimiento con el mismo grado de competencia de las dos lenguas cooficiales y a la adquisición de, como mínimo, una lengua extranjera.

La formación plurilingüe regulada por el Plan anual de formación permanente agrupa la formación lingüística y metodológica para el profesorado. Esta formación se dirigirá tanto al profesorado de forma individual como a los claustros que deseen integrar la vehiculación en lenguas cooficiales y extranjeras dentro de su proyecto lingüístico de centro.

Con respecto a la formación metodológica, la Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte diversificará la oferta de cursos sobre tratamiento integrado de lengua y contenidos (AICLE), y incluirá la oferta sobre recursos didácticos que faciliten la gestión del aula a aquellos docentes que durante el curso escolar 2017-2018 vehiculen una área, asignatura o módulo en lengua extranjera. La formación incidirá especialmente en aquellas materias vehiculadas en lengua extranjera de oferta más frecuente.

A més, es desenvoluparà formació específica per al professorat especialista en llengües, tant cooficials com estrangeres, i comprendrà les tècniques d'animació lectora, la lectoescriptura, les adaptacions curriculars o el portfolio europeu de les llengües, entre altres.

4.4. Organització escolar i participació social

Els centres educatius, amb el lideratge pedagògic dels seus equips directius, han d'avançar cap a un model d'autonomia que permeta establir una cultura de centre orientada al canvi, a la millora educativa i a la inclusió de totes i tots. L'escola ha de fomentar el treball col·laboratiu dels equips docents i estar oberta a l'entorn social i cultural, i potenciar el diàleg entre l'escola, la família i la societat en general, així com l'adopció de mesures que asseguren la igualtat entre homes i dones.

El Pla anual de formació contempla processos de formació del professorat com a base d'una millora qualitativa de l'educació. En les actuacions s'afavorirà la creació de xarxes de treball per a l'intercanvi d'experiències i la coordinació d'equips docents, i es buscarà la posada en pràctica d'actuacions de referència en matèria de participació i organització social.

D'aquesta manera, s'impulsarà i aprofundirà el coneixement de propostes organitzatives que promueuen el respecte entre la diversitat de persones que conformen la comunitat educativa, la participació educativa de les famílies i la millora de la presència, participació i èxit de l'alumnat en l'àmbit escolar, personal i social.

4.5. Igualtat i coeducació

En aquesta línia, es considera de gran importància la formació del professorat en aquells principis coeducatius i d'educació en igualtat que de manera transversal recorren tot el currículum, els quals inclouen la prevenció de la violència contra les dones i de l'assetjament per homofòbia i transfòbia, l'eliminació de qualsevol tipus de prejudici envers la diversitat familiar, sexual i d'identitat de gènere, l'eliminació d'estereotips i rols en funció del gènere, així com l'ús de materials, llibres de text i llenguatge no sexista.

L'objectiu general d'aquesta línia serà que el professorat, els equips directius i la inspecció educativa adquirisquen els coneixements necessaris per a exercir la docència incorporant la coeducació, la diversitat emocional i sexual i la prevenció de la violència de gènere en l'aula i en els centres escolars.

Els objectius específics d'aquesta línia prioritària de formació del professorat seran la incorporació de la perspectiva de gènere en la pràctica docent, la incorporació de continguts sobre educació sexual, el reconeixement i la superació de rols i estereotips de gènere en l'àmbit educatiu, aprendre a desvelar i combatre el sexisme en i des de l'escola, traslladar la importància d'aplicar, en els processos d'aprenentatge, tots els sabers i aportacions de dones i homes en tots els àmbits de coneixement, i les conseqüències (perpetuació dels estereotips de gènere i falta de referents femenins) de no fer-ho.

La formació del professorat tutor inclourà els aspectes abans descrits amb la finalitat d'impulsar en l'alumnat una educació en igualtat i millora de la convivència.

4.6. La incorporació i augment de la presència de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) en els processos d'ensenyament-aprenentatge

El desenvolupament d'aquesta competència professional és un dels factors més importants per a garantir l'actualització científicodidàctica dels docents i la seua adaptació a la realitat actual. El professorat ha de conèixer i integrar les ferramentes TIC existents en la seua tasca educativa, les haurà de desenvolupar en el currículum i incidir en la seua aplicació en l'aula. D'aquesta manera es millorarà la competència digital de l'alumnat, i disminuirà la bretxa digital existent i introduirà l'ús responsable de les TIC i el desenvolupament de la ciutadania digital. Aquestes ferramentes han d'estar al servei d'una millora en els processos d'ensenyament-aprenentatge, avaluació i organització que habitualment es desenvolupen en l'aula i en el centre educatiu. S'ha de fer un ús innovador d'aquestes tecnologies i servir com a agent de canvi metodològic, d'acord amb el concepte de tecnologies de l'aprenentatge i el coneixement (TAC).

L'oferta formativa en aquesta línia estratègica inclourà formació de base sobre les ferramentes existents així com aquelles que puguin aparèixer que siguen demandades pel professorat, i prestarà especial atenció a les ferramentes de programari lliure que permeten estendre

Además, se desarrollará formación específica para el profesorado especialista en lenguas, tanto cooficiales como extranjeras, y comprenderá las técnicas de animación lectora, la lecto-escritura, las adaptaciones curriculares o el portfolio europeo de las lenguas, entre otros.

4.4. Organización escolar y participación social

Los centros educativos, con el liderazgo pedagógico de sus equipos directivos, deben avanzar hacia un modelo de autonomía que permita establecer una cultura de centro orientada al cambio, a la mejora educativa y a la inclusión de todas y todos. La escuela debe fomentar el trabajo colaborativo de los equipos docentes y estar abierta al entorno social y cultural, y potenciar el diálogo entre la escuela, la familia y la sociedad en general, así como la adopción de medidas que aseguren la igualdad entre hombres y mujeres.

El Plan anual de formación contempla procesos de formación del profesorado como base de una mejora cualitativa de la educación. En las actuaciones se favorecerá la creación de redes de trabajo para el intercambio de experiencias y la coordinación de equipos docentes, y se buscará la puesta en práctica de actuaciones de referencia en materia de participación y organización social.

De esta manera, se impulsará y profundizará el conocimiento de propuestas organizativas que promuevan el respeto entre la diversidad de personas que conforman la comunidad educativa, la participación educativa de las familias y la mejora de la presencia, participación y éxito del alumnado en el ámbito escolar, personal y social.

4.5. Igualdad y coeducación

En esta línea, se considera de gran importancia la formación del profesorado en aquellos principios coeducativos y de educación en igualdad que de manera transversal recorren todo el currículo, los cuales incluyen la prevención de la violencia contra las mujeres y del acoso por homofobia y transfobia, la eliminación de cualquier tipo de prejuicio hacia la diversidad familiar, sexual y de identidad de género, la eliminación de estereotipos y roles en función del género, así como el uso de materiales, libros de texto y lenguaje no sexista.

El objetivo general de esta línea será que el profesorado, los equipos directivos y la inspección educativa adquieran los conocimientos necesarios para ejercer la docencia incorporando la coeducación, la diversidad emocional y sexual y la prevención de la violencia de género en el aula y en los centros escolares.

Los objetivos específicos de esta línea prioritaria de formación del profesorado serán la incorporación de la perspectiva de género en la práctica docente, la incorporación de contenidos sobre educación sexual, el reconocimiento y la superación de roles y estereotipos de género en el ámbito educativo, aprender a desvelar y combatir el sexismo en y desde la escuela, trasladar la importancia de aplicar, en los procesos de aprendizaje, todos los saberes y aportaciones de mujeres y hombres en todos los ámbitos de conocimiento, y las consecuencias (perpetuación de los estereotipos de género y falta de referentes femeninos) de no hacerlo.

La formación del profesorado tutor incluirá los aspectos antes descritos con la finalidad de impulsar en el alumnado una educación en igualdad y mejora de la convivencia.

4.6. La incorporación y aumento de la presencia de las tecnologías de la información y la comunicación (TIC) en los procesos de enseñanza-aprendizaje

El desarrollo de esta competencia profesional es uno de los factores más importantes para garantizar la actualización científicodidáctica de los docentes y su adaptación a la realidad actual. El profesorado debe conocer e integrar las herramientas TIC existentes en su tarea educativa, las deberá desarrollar en el currículo e incidir en su aplicación en el aula. De esta manera se mejorará la competencia digital del alumnado, y disminuirá la brecha digital existente y introducirá el uso responsable de las TIC y el desarrollo de la ciudadanía digital. Estas herramientas deben estar al servicio de una mejora en los procesos de enseñanza-aprendizaje, evaluación y organización que habitualmente se desarrollan en el aula y en el centro educativo. Se debe hacer un uso innovador de estas tecnologías y servir como agente de cambio metodológico, de acuerdo con el concepto de tecnologías del aprendizaje y el conocimiento (TAC).

La oferta formativa en esta línea estratégica incluirá formación de base sobre las herramientas existentes así como aquellas que puedan aparecer que sean demandadas por el profesorado, y prestará especial atención a las herramientas de *software* libre que permiten extender

el seu ús i aplicació a tots els actors del procés educatiu: Moodle com a entorn virtual d'aprenentatge, Mestre a Casa com a pàgina web del centre, pissarra digital interactiva, ús de xarxes socials educatives, i ferramentes de creació de recursos digitals com eXe-Learning, entre altres.

En el curs 2017-2018, a més, es desenvoluparà l'oferta de formació sobre estratègies d'ús d'aquestes ferramentes dins de l'aula i l'impacte que tenen sobre el treball des de les diferents perspectives de l'ensenyament: l'aprenentatge de llengües, el treball col·laboratiu, la inclusió de l'alumnat per a facilitar l'ús de la TIC, el respecte i ús responsable de les tecnologies, la convivència i el desenvolupament de la ciutadania digital.

4.7. Desenvolupament i implantació del currículum

Entre les competències professionals del professorat es troba la planificació i el disseny del currículum en el nivell de concreció corresponent, i cobra especial rellevància dins del marc europeu de treball per competències clau i professionals.

Els equips docents han d'elaborar i compartir instruments de programació i avaluació adequats, de manera que s'assegure la seua efectiva integració amb la resta d'elements del currículum i la transició entre les distintes etapes educatives. Aquesta línia estratègica fomentarà, per tant, l'aprofundiment en el coneixement i aplicació dels diversos elements del currículum, tenint en compte aspectes tan importants com les competències clau o els estàndards avaluable d'aprenentatge.

Es fomentaran accions educatives que impulsen la realització de projectes interdisciplinaris, així com la coordinació entre departaments els continguts curriculars dels quals estiguen directament relacionats, de manera que la temporalització resulte adequada i garantisca l'adquisició de les competències i requisits necessaris per al correcte desenvolupament de les diferents programacions.

4.8. La dimensió europea de l'educació: Erasmus+

La dimensió europea de l'educació respon a la conveniència d'enfortir en els joves el sentit de la identitat europea i fer comprendre el valor de la seua civilització, base sobre la qual es fonamenten els principis de la democràcia, la justícia social i el respecte dels drets humans.

Els centres educatius tenen l'oportunitat d'obrir les seues aules a Europa, i iniciar i aprofundir en un procés d'internacionalització en què inscriure el seu Pla de desenvolupament europeu (PDE). La Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport promourà la participació de la comunitat escolar tant en els projectes col·laboratius eTwinning com en les accions impulsades des del programa Erasmus+.

En aquest sentit, es contemplen tres línies bàsiques d'actuació: la sensibilització a través de jornades de difusió de bones pràctiques i sessions destinades a donar a conèixer l'esperit fonamental de cada programa i les seues possibilitats des d'un enfocament pràctic; la iniciació, per mitjà d'accions formatives per a personal docent interessat en obrir la seua aula a Europa amb Erasmus+ i/o eTwinning; i l'aprofundiment, a través d'accions formatives per a docents que ja coneixen els programes europeus i desitgen un major grau de destresa en les seues plataformes i accions.

A més, en el desenvolupament d'aquest pla es fomentarà l'ús compartit dels recursos i materials, es potenciaran les jornades i intercanvis de bones pràctiques europees, la col·laboració amb la xarxa d'ambaixadors eTwinning i les accions formatives pràctiques, presencials i a distància, amb mòduls destinats a la interacció entre docents de diversos països a través de la plataforma.

4.9. Educació ambiental i desenvolupament sostenible

L'educació ambiental i el desenvolupament sostenible han de formar part de la planificació dels centres educatius de la Comunitat Valenciana. Per això s'impulsaran accions formatives destinades a fomentar valors, principis i pràctiques que ajuden els membres de la comunitat educativa a respondre amb eficàcia i confiança als reptes actuals i als nous desafiaments que exigeix la sostenibilitat. Iniciatives formatives encaminades a conèixer i aplicar projectes educatius com la mobilitat sostenible, l'ecoauditoria escolar, la comunicació del canvi climàtic, el consum responsable, l'hort escolar o el càlcul de l'empremta de carboni al centre educatiu, facilitaran la conscienciació ambiental i la gestió sostenible.

L'educació per al desenvolupament s'ha convertit en un component imprescindible de les polítiques i les estratègies dels diversos agents i

su uso y aplicación a todos los actores del proceso educativo: Moodle como entorno virtual de aprendizaje, Mestre a Casa como página web del centro, pizarra digital interactiva, uso de redes sociales educativas, y herramientas de creación de recursos digitales como eXe-Learning, entre otros.

En el curso 2017-2018, además, se desarrollará la oferta de formación sobre estrategias de uso de estas herramientas dentro del aula y el impacto que tienen sobre el trabajo desde las diferentes perspectivas de la enseñanza: el aprendizaje de lenguas, el trabajo colaborativo, la inclusión del alumnado para facilitar el uso de la TIC, el respeto y uso responsable de las tecnologías, la convivencia y el desarrollo de la ciudadanía digital.

4.7. Desarrollo e implantación del currículo

Entre las competencias profesionales del profesorado se encuentra la planificación y el diseño del currículo en el nivel de concreción correspondiente, y cobra especial relevancia dentro del marco europeo de trabajo por competencias clave y profesionales.

Los equipos docentes deben elaborar y compartir instrumentos de programación y evaluación adecuados, de manera que se asegure su efectiva integración con el resto de elementos del currículo y la transición entre las distintas etapas educativas. Esta línea estratégica fomentará, por tanto, la profundización en el conocimiento y aplicación de los varios elementos del currículo, teniendo en cuenta aspectos tan importantes como las competencias clave o los estándares evaluables de aprendizaje.

Se fomentarán acciones educativas que impulsen la realización de proyectos interdisciplinarios, así como la coordinación entre departamentos cuyos contenidos curriculares estén directamente relacionados, de manera que la temporalización resulte adecuada y garantice la adquisición de las competencias y requisitos necesarios para el correcto desarrollo de las diferentes programaciones.

4.8. La dimensión europea de la educación: Erasmus+

La dimensión europea de la educación responde a la conveniencia de fortalecer en los jóvenes el sentido de la identidad europea y hacer comprender el valor de su civilización, base sobre la que se fundamentan los principios de la democracia, la justicia social y el respeto de los derechos humanos.

Los centros educativos tienen la oportunidad de abrir sus aulas a Europa, e iniciar y profundizar en un proceso de internacionalización en que inscribir su Plan de desarrollo europeo (PDE). La Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte promoverá la participación de la comunidad escolar tanto en los proyectos colaborativos eTwinning como en las acciones impulsadas desde el programa Erasmus+.

En este sentido, se contemplan tres líneas básicas de actuación: la sensibilización a través de jornadas de difusión de buenas prácticas y sesiones destinadas a dar a conocer el espíritu fundamental de cada programa y sus posibilidades desde un enfoque práctico; la iniciación, mediante acciones formativas para personal docente interesado en abrir su aula a Europa con Erasmus+ y/o eTwinning; y la profundización, a través de acciones formativas para docentes que ya conocen los programas europeos y desean un mayor grado de destreza en sus plataformas y acciones.

Además, en el desarrollo de este plan se fomentará el uso compartido de los recursos y materiales, se potenciarán las jornadas e intercambios de buenas prácticas europeas, la colaboración con la red de embajadores eTwinning y las acciones formativas prácticas, presenciales y a distancia, con módulos destinados a la interacción entre docentes de varios países a través de la plataforma.

4.9. Educación ambiental y desarrollo sostenible

La educación ambiental y el desarrollo sostenible deben formar parte de la planificación de los centros educativos de la Comunitat Valenciana. Por eso se impulsarán acciones formativas destinadas a fomentar valores, principios y prácticas que ayuden a los miembros de la comunidad educativa a responder con eficacia y confianza a los retos actuales y a los nuevos desafíos que exige la sostenibilidad. Iniciativas formativas encaminadas a conocer y aplicar proyectos educativos como la movilidad sostenible, la ecoauditoria escolar, la comunicación del cambio climático, el consumo responsable, el huerto escolar o el cálculo de la huella de carbono en el centro educativo, facilitarán la concienciación ambiental y la gestión sostenible.

La educación para el desarrollo se ha convertido en un componente imprescindible de las políticas y las estrategias de los varios agentes y

actors que integren el sistema internacional de cooperació al desenvolupament, siguin governamentals o no governamentals. L'experiència dels últims anys posa de manifest que l'educació per al desenvolupament ha de respondre a l'enfortiment d'una ciutadania informada, crítica i solidària per mitjà de la promoció d'una consciència de ciutadania global, compromesa amb el compliment de les metes dels objectius de desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030. El PAF fomentarà la implantació de projectes de formació en matèria d'educació per al desenvolupament, a fi de promoure en l'alumnat una ciutadania global, encaminada a ser conscients de les causes que generen desigualtats i pobresa i com les nostres accions i estils de vida contribueixen o no a possibles alternatives de solució.

4.10. La memòria històrica

Des del retorn a la democràcia s'han donat passos importants encara que tímides per a assegurar la veritat, la justícia, la reparació i la memòria enfront de les desaparicions forçades cometes durant la Guerra Civil i la dictadura. L'adopció de la Llei de Memòria Històrica i altres iniciatives públiques i privades representen avanços interessants i valorables per a facilitar a les famílies l'aclariment del lloc on es troben els seus éssers estimats.

És molt important que per a evitar que aquestes situacions tornen a repetir-se, en l'educació de les futures generacions es garantisca una consciència pública del que va ocórrer, i que s'eduquen les futures generacions sobre el que va passar, de manera que el professorat reba la formació complementària en matèria de drets humans. Aquest procés de conscienciació pública, educació en drets humans i altres mesures preventives han d'afavorir el desenvolupament del Pla nacional d'acció dels drets humans. En el projecte de Llei de la Generalitat Valenciana de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana s'inclou la importància que el dret a la memòria i el coneixement de la veritat té per a aconseguir els fins d'aquesta llei i enfortir els valors democràtics, i per això obliga que la temàtica de la memòria democràtica estiga present en el currículum de l'educació secundària obligatòria, del batxillerat i de l'educació permanent de persones adultes, així com en els plans de formació del professorat, i que pugui ser considerada en els estudis universitaris que procedisca. A més, s'impulsarà la realització de projectes d'investigació i divulgació sobre la matèria.

5. Programes específics de formació

Durant el curs escolar 2017-2018 s'executaran, entre altres, els següents programes de formació específica que atenguen a:

1. Equips directius.
2. Inspecció educativa.
3. Coordinadores i coordinadors de formació dels centres educatius.
4. Coordinadores i coordinadors TIC dels centres educatius.
5. Coordinadores i coordinadors d'igualtat i convivència dels centres educatius.
6. Formació en llengües i metodologia TILC.
7. Professorat en centres CAES i en centres amb CAES adscrits.
8. Prevenció de riscos laborals.
9. Salut escolar.
10. Ús responsable de dispositius mòbils, tauletes tàctils i participació en xarxes socials.
11. Convivència.
12. Formació professional.
13. Orientació i tutoria.
14. Professorat de nova incorporació a la formació de persones adultes.
15. Professorat en pràctiques i de nova incorporació a la docència.

6. Gestió de la formació

La Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport a través de la Secretaria Autònoma d'Educació i Investigació desenvoluparà les línies estratègiques d'actuació en matèria de formació del professorat mitjançant diverses actuacions a diferent nivell:

6.1. Els centres educatius

La direcció de tots els centres educatius públics que imparteixen ensenyaments reglats designaran un coordinador de formació, d'entre els membres del claustre. Els centres privats sostinguts amb fons públics que desitgen participar en la convocatòria de projectes de formació en centres també hauran de designar una persona per a coordinar la for-

actores que integren el sistema internacional de cooperació al desenvolupament, sean gubernamentales o no gubernamentales. La experiencia de los últimos años deja de manifiesto que la educación para el desarrollo debe responder al fortalecimiento de una ciudadanía informada, crítica y solidaria mediante la promoción de una conciencia de ciudadanía global, comprometida con el cumplimiento de las metas de los objetivos de desarrollo sostenible de la Agenda 2030. El PAF fomentará la implantación de proyectos de formación en materia de educación para el desarrollo, con el fin de promover en el alumnado una ciudadanía global, encaminada a ser conscientes de las causas que generan desigualdades y pobreza y como nuestras acciones y estilos de vida contribuyen o no a posibles alternativas de solución.

4.10. La memoria histórica

Desde el retorno a la democracia se han dado pasos importantes aunque tímidos para asegurar la verdad, la justicia, la reparación y la memoria frente a las desapariciones forzadas cometidas durante la Guerra Civil y la dictadura. La adopción de la Ley de Memoria Histórica y otras iniciativas públicas y privadas representan avances interesantes y valorables para facilitar a las familias la aclaración del lugar donde se encuentran sus seres queridos.

Es muy importante que para evitar que estas situaciones vuelvan a repetirse, en la educación de las futuras generaciones se garantice una conciencia pública de lo que ocurrió, y se eduque a las futuras generaciones sobre lo que pasó, de manera que el profesorado reciba la formación complementaria en materia de derechos humanos. Este proceso de concienciación pública, educación en derechos humanos y otras medidas preventivas deben favorecer el desarrollo del Plan nacional de acción de los derechos humanos. En el proyecto de Ley de la Generalitat Valenciana de memoria democrática y para la convivencia de la Comunitat Valenciana se incluye la importancia que el derecho a la memoria y el conocimiento de la verdad tiene para conseguir los fines de esta ley y fortalecer los valores democráticos, y por eso obliga a que la temática de la memoria democrática esté presente en el currículo de la educación secundaria obligatoria, del bachillerato y de la educación permanente de personas adultas, así como en los planes de formación del profesorado, y que pueda ser considerada en los estudios universitarios que proceda. Además, se impulsará la realización de proyectos de investigación y divulgación sobre la materia.

5. Programas específicos de formación

Durante el curso escolar 2017-2018 se ejecutarán, entre otros, los siguientes programas de formación específica que atiendan a:

1. Equipos directivos.
2. Inspección educativa.
3. Coordinadoras y coordinadores de formación de los centros educativos.
4. Coordinadoras y coordinadores TIC de los centros educativos.
5. Coordinadoras y coordinadores de igualdad y convivencia de los centros educativos.
6. Formación en lenguas y metodología AICLE.
7. Profesorado en centros CAES y en centros con CAES adscritos.
8. Prevención de riesgos laborales.
9. Salud escolar.
10. Uso responsable de dispositivos móviles, mesitas táctiles y participación en redes sociales.
11. Convivencia.
12. Formación profesional.
13. Orientación y tutoría.
14. Profesorado de nueva incorporación a la formación de personas adultas.
15. Profesorado en prácticas y de nueva incorporación a la docencia.

6. Gestión de la formación

La Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte a través de la Secretaría Autónoma de Educación e Investigación desarrollará las líneas estratégicas de actuación en materia de formación del profesorado mediante varias actuaciones a diferente nivel:

6.1. Los centros educativos

La dirección de todos los centros educativos públicos que imparten enseñanzas regladas designarán un coordinador de formación, de entre los miembros del claustro. Los centros privados sostenidos con fondos públicos que deseen participar en la convocatoria de proyectos de formación en centros también deberán designar una persona para coordinar

mació. El coordinador de formació del centre elaborarà el *Programa anual de formació* d'aquest curs escolar, i recopilarà les necessitats del claustre, per mitjà de les eines proporcionades pel Servei de Formació del Professorat. El centre educatiu és el primer nucli de formació permanent del professorat i el *Programa anual de formació*, recollit en la programació general anual, és una de les eines del centre per a establir les activitats de formació permanent que es desenvoluparan durant el curs escolar per a assolir els objectius establits en el PEC. La principal actuació, resultant de l'anàlisi i detecció de necessitats del centre, es concretarà com un *projecte de formació en el centre* que involucrarà el claustre en la recerca de solucions i el reforç de les carencies detectades. Aquesta acció formativa, emmarcada en el *Programa anual de formació* del centre, es regirà per les instruccions específiques recollides en la pàgina web del Servei de Formació del Professorat, a partir de la seua publicació.

La tasca d'aquesta coordinació és fonamental per a l'èxit de les accions formatives. Es potenciarà la comunicació i la retroalimentació, al llarg del curs, entre els/les coordinadors/ores i el seu CEFIRE a través de la corresponent assessoria de referència, per a avaluar el desenvolupament i maximitzar el benefici de les activitats de formació proposades.

La coordinació de la formació tindrà la responsabilitat d'analitzar i concretar el *Programa anual de formació* del centre educatiu, en funció de les necessitats detectades en el claustre i en els diferents departaments o equips. També es responsabilitzarà d'omplir el formulari per a la sol·licitud i gestió d'aquest programa a través de la plataforma que el Servei de Formació del Professorat posa a disposició dels centres educatius en la web d'aquesta conselleria. El procés d'elaboració es desenvoluparà des del mes d'octubre de 2017 fins l'aprovació de la PGA. Una volta validat, qualsevol modificació haurà de comptar amb el vistiplau de l'assessoria de referència del CEFIRE corresponent.

Totes les actuacions incloses en el *Programa anual de formació* del centre seran susceptibles de ser reconegudes com a formació permanent sempre que vagen dirigides directament a la millora de la qualitat educativa, la millora de la presència, participació i èxit de l'alumnat en l'àmbit escolar, personal i social, i/o la reducció de l'abandó prematur del sistema educatiu. El Servei de Formació del Professorat comunicarà als centres aquelles activitats que seran reconegudes com a formació permanent a través de la corresponent assessoria de referència, per a la qual cosa hauran de complir la normativa vigent.

En finalitzar el curs 2017-2018, en la memòria final s'avaluarà el desenvolupament del *Programa anual de formació* d'acord amb els objectius plantejats inicialment. Aquesta anàlisi permetrà establir les bases per al desenvolupament del *Programa anual de formació* del curs escolar següent.

El coordinador de formació que no haja desenvolupat amb anterioritat aquesta funció participarà en el programa de formació inicial dissenyat a aquest efecte. L'activitat s'exercirà al llarg dels mesos d'octubre i novembre de 2017.

6.2 Els CEFIRE

Els CEFIRE elaboraran el seu *Pla anual d'actuació* durant el mes d'octubre de 2017. El *Pla anual d'actuació* concretarà les línies estratègiques, els programes de formació específics i l'assessorament específic als coordinadors de formació, als coordinadors TIC i als coordinadors d'igualtat i convivència dels centres educatius, i establirà la temporalització tant de les actuacions individuals com d'aquelles accions conjuntes.

En el desenvolupament del programa de formació per als coordinadors de formació dels centres educatius, tots els CEFIRE establiran una actuació conjunta que permeta la creació de xarxes de formació i facilite el treball col·laboratiu entre els coordinadors.

L'oferta formativa específica dels CEFIRE es publicarà trimestralment, a través de les seues pàgines web, en tres períodes durant el curs 2017-2018: de setembre a desembre, de gener a abril i de maig a juliol, i permetrà al professorat planificar el seu temps de formació amb la suficient antelació i, a més, dotarà els programes de flexibilitat per a incorporar aquelles necessitats específiques detectades durant el curs escolar.

la formació. El coordinador de formació del centre elaborarà el *Programa anual de formació* de este curso escolar, y recopilará las necesidades del claustro, mediante las herramientas proporcionadas por el Servicio de Formación del Profesorado. El centro educativo es el primer núcleo de formación permanente del profesorado y el *Programa anual de formación*, recogido en la Programación General Anual, es una de las herramientas del centro para establecer las actividades de formación permanente que se desarrollarán durante el curso escolar para alcanzar los objetivos establecidos en el PEC. La principal actuación, resultando del análisis y detección de necesidades del centro, se concretará como un *Proyecto de formación en el centro* que involucrará al claustro en la búsqueda de soluciones y el refuerzo de las carencias detectadas. Esta acción formativa, enmarcada en el *Programa anual de formación* del centro, se regirá por las instrucciones específicas recogidas en la página web del Servicio de Formación del Profesorado, a partir de su publicación.

La tarea de esta coordinación es fundamental para el éxito de las acciones formativas. Se potenciará la comunicación y la retroalimentación, a lo largo del curso, entre los/las coordinadores/oras y su CEFIRE a través de la correspondiente asesoría de referencia, para evaluar el desarrollo y maximizar el beneficio de las actividades de formación propuestas.

La coordinación de la formación tendrá la responsabilidad de analizar y concretar el *Programa anual de formación* del centro educativo, en función de las necesidades detectadas en el claustro y en los diferentes departamentos o equipos. También se responsabilizará de rellenar el formulario para la solicitud y gestión de este programa a través de la plataforma que el Servicio de Formación del Profesorado pone a disposición de los centros educativos en la web de esta Conselleria. El proceso de elaboración se desarrollará desde el mes de octubre de 2017 hasta la aprobación de la PGA. Una vez validado, cualquier modificación deberá contar con el visto bueno de la asesoría de referencia del CEFIRE correspondiente.

Todas las actuaciones incluidas en el *Programa anual de formación* del centro serán susceptibles de ser reconocidas como formación permanente siempre que vayan dirigidas directamente a la mejora de la calidad educativa, la mejora de la presencia, participación y éxito del alumnado en el ámbito escolar, personal y social, y/o la reducción del abandono prematuro del sistema educativo. El Servicio de Formación del Profesorado comunicará a los centros aquellas actividades que serán reconocidas como formación permanente a través de la correspondiente asesoría de referencia, para lo cual deberán cumplir la normativa vigente.

Al finalizar el curso 2017-2018, en la memoria final se evaluará el desarrollo del *Programa anual de formación de acuerdo* con los objetivos planteados inicialmente. Este análisis permitirá establecer las bases para el desarrollo del *Programa anual de formación* del curso escolar siguiente.

El coordinador de formación que no haya desarrollado con anterioridad esta función participará en el programa de formación inicial diseñado a este efecto. La actividad se desarrollará a lo largo de los meses de octubre y noviembre de 2017.

6.2. Los CEFIRE

Los CEFIRE elaborarán su *Plan anual de actuación* durante el mes de octubre de 2017. El *Plan anual de actuación* concretará las líneas estratégicas, los programas de formación específicos y el asesoramiento específico a los coordinadores de formación, a los coordinadores TIC y a los coordinadores de igualdad y convivencia de los centros educativos, y establecerá la temporalización tanto las actuaciones individuales como de aquellas acciones conjuntas.

En el desarrollo del programa de formación para los coordinadores de formación de los centros educativos, todos los CEFIRE establecerán una actuación conjunta que permita la creación de redes de formación y facilite el trabajo colaborativo entre los coordinadores.

La oferta formativa específica de los CEFIRE se publicará trimestralmente, a través de sus páginas web, en tres períodos durante el curso 2017-2018: de septiembre a diciembre, de enero a abril y de mayo a julio, y permitirá al profesorado planificar su tiempo de formación con la suficiente antelación y, además, dotará a los programas de flexibilidad para incorporar aquellas necesidades específicas detectadas durante el curso escolar.

Els CEFIRE, basant-se en les línies estratègiques d'actuació i la detecció de necessitats realitzada per la coordinació de la formació en cada centre educatiu, recolliran en els seus plans anuals d'actuació la concreció de les accions formatives oferides, i es potenciarà la formació semipresencial o a distància i afavoriran les actuacions intercentres.

La inscripció, confirmació i consulta de la participació en les activitats formatives es realitzarà a través de les pàgines web del Servei de Formació del Professorat i dels diferents CEFIRE.

6.3. El Servei de Formació del Professorat

La Secretaria Autònoma d'Educació i Investigació convocarà les modalitats de formació de grups de treball, seminaris i projectes de formació al centre amb objectius clarament diferenciats:

1. Els *grups de treball* se centren en l'estudi i desenvolupament de materials de lliure distribució, d'aplicació directa en l'aula, tant en els processos d'ensenyament-aprenentatge com en la seua avaluació.

2. Els *seminaris* analitzen i estudien en profunditat aspectes concrets de la pràctica docent, i interactuen amb especialistes que aporten una visió externa.

3. Els *projectes de formació en centres* incideixen sobre la comunitat educativa d'un centre, a través de la formació i el treball en comú dels seus components i la col·laboració d'experts externs. Un projecte de formació en centres comporta la implicació d'una part majoritària del claustre del centre en la modalitat formativa, per a facilitar la implantació en el centre de certes propostes, com per exemple una metodologia de treball, posar en marxa determinades estratègies de convivència o millorar l'ús de determinats recursos tecnològics de forma òptima.

Aquestes modalitats formatives es concretaran a partir de les necessitats específiques del claustre i, en la mesura que siga possible, d'aquelles necessitats comunes als diferents centres educatius. Es regiran per les instruccions específiques recollides en la pàgina web del Servei de Formació del Professorat.

L'actualització científicodidàctica, així com la millora de certes competències professionals de cada docent, també s'ha d'abordar des d'una perspectiva individual, que permet adaptar el ritme d'aprenentatge i desenvolupament a les característiques específiques del professorat. Es prestarà especial atenció al professorat novell.

El Servei de Formació del Professorat convocarà les accions formatives en l'àmbit de tota la Comunitat Valenciana, en coordinació amb els diferents òrgans de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport.

7. Avaluació de la formació permanent

L'avaluació de les actuacions en matèria de formació permanent del professorat ha de cobrir una doble finalitat: d'una banda, ha de permetre la valoració dels plans i programes d'actuació, determinant en quina mesura s'han aconseguit els objectius previstos i incorporant els canvis necessaris; d'altra, ha de valorar la incidència de la formació permanent en el procés d'ensenyament-aprenentatge, dirigit a la millora del sistema educatiu en el seu conjunt.

Les activitats individuals seran avaluades internament per tots els seus participants (assistents, professors, tutors i coordinadors), a través de les eines posades a disposició pel Servei de Formació del Professorat per a valorar el grau de satisfacció, l'ajust a les necessitats formatives i la utilitat pràctica, així com la metodologia, la temporalització o la difusió de les activitats.

El *Programa anual de formació* dels centres educatius serà avaluat internament pel claustre, a través de la memòria final. Podrà ser avaluat externament pel Servei de Formació del Professorat.

Los CEFIRE, basándose en las líneas estratégicas de actuación y la detección de necesidades realizada por la coordinación de la formación en cada centro educativo, recogerán en sus planes anuales de actuación la concreción de las acciones formativas ofrecidas, y se potenciará la formación semipresencial o a distancia y favorecerán las actuaciones intercentros.

La inscripción, confirmación y consulta de la participación en las actividades formativas se realizará a través de las páginas web del Servicio de Formación del Profesorado y de los diferentes CEFIRE.

6.3. El Servicio de Formación del Profesorado

La Secretaría Autónoma de Educación e Investigación convocará las modalidades de formación de grupos de trabajo, seminarios y proyectos de formación en el centro con objetivos claramente diferenciados:

1. Los *grupos de trabajo* se centran en el estudio y desarrollo de materiales de libre distribución, de aplicación directa en el aula, tanto en los procesos de enseñanza-aprendizaje como en su evaluación.

2. Los *seminarios* analizan y estudian en profundidad aspectos concretos de la práctica docente, y interactúan con especialistas que aportan una visión externa.

3. Los *proyectos de formación en centros* inciden sobre la comunidad educativa de un centro, a través de la formación y el trabajo en común de sus componentes y la colaboración de expertos externos. Un proyecto de formación en centros comporta la implicación de una parte mayoritaria del claustro del centro en la modalidad formativa, para facilitar la implantación en el centro de ciertas propuestas, como por ejemplo una metodología de trabajo, poner en marcha determinadas estrategias de convivencia o mejorar el uso de determinados recursos tecnológicos de forma óptima.

Estas modalidades formativas se concretarán a partir de las necesidades específicas del claustro y, en la medida que sea posible, de aquellas necesidades comunes a los diferentes centros educativos. Se regirán por las instrucciones específicas recogidas en la página web del Servicio de Formación del Profesorado.

La actualización científico-didáctica, así como la mejora de ciertas competencias profesionales de cada docente, también se debe abordar desde una perspectiva individual, que permite adaptar el ritmo de aprendizaje y desarrollo a las características específicas del profesorado. Se prestará especial atención al profesorado novel.

El Servicio de Formación del Profesorado convocará las acciones formativas en el ámbito de toda la Comunitat Valenciana, en coordinació amb els diferents òrgans de la Conselleria de Educació, Investigació, Cultura i Deporte.

7. Evaluación de la formación permanente

La evaluación de las actuaciones en materia de formación permanente del profesorado debe cubrir una doble finalidad: por una parte, debe permitir la valoración de los planes y programas de actuación, determinando en qué medida se han conseguido los objetivos previstos y incorporando los cambios necesarios; de otra, debe valorar la incidencia de la formación permanente en el proceso de enseñanza-aprendizaje, dirigido a la mejora del sistema educativo en su conjunto.

Las actividades individuales serán evaluadas internamente por todos sus participantes (asistentes, profesores, tutores y coordinadores), a través de las herramientas puestas a disposición por el Servicio de Formación del Profesorado para valorar el grado de satisfacción, el ajuste a las necesidades formativas y la utilidad práctica, así como la metodología, la temporalización o la difusión de las actividades.

El *Programa anual de formación* de los centros educativos será evaluado internamente por el claustro, a través de la memoria final. Podrá ser evaluado externamente por el Servicio de Formación del Profesorado.